

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL
OF EUROPE
CONSEIL
DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

TÜRKİYE'DE KAMU SEKTÖRÜNDE ETİĞİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ (TYEC2)

TEKNİK RAPOR

EĞİTİM İHTİYAÇLARININ GÖZDEN GEÇİRİLMESİ VE ÖNERİLER HAKKINDA TASLAK RAPOR

Hazırlayan
Mr Gary Hickey, TYEC 2 Uzun Dönemli Danışman
Eylül 2012

İçindekiler

1. Giriş.....	3
2. Eğitimin süresi.....	3
3. Eğitimcilerin statüsü ve güvenilirliği	3
4. Eğitimcilerle yönelik materyaller.....	3
5. Etik eğitimcilerinin kalitesi.....	3
6. Standart eğitim mi, özel olarak hazırlanmış eğitimler mi?.....	4
7. Etik ilkeleri.....	4
8. Destek yetersizliği.....	4
9. Eğitimcilerle yönelik tazeleme eğitimi.....	4
10. Disiplin kurullarının rolü.....	4
11. Eğitimin hedef alınması.....	5
12. Eğitim teknikleri ile etik ilkeleri arasındaki denge.....	5
13. 'Etik Yol' (DVD) eğitimine ilişkin öneriler.....	5
14. Sonuç.....	6

Her türlü ilave bilgi için lütfen aşağıdaki adresle iletişime geçiniz:

Mali Suçlar Birimi
Bilgi Toplumu ve Suçla Mücadele Dairesi
Genel Müdürlük I – İnsan Hakları ve Hukukun Üstünlüğü
Avrupa Konseyi
F-67075 Strasbourg Cedex FRANSA
Tel +33 388 41 29 76/Fax +33 390 21 56 50
Eposta: lado.lalicic@coe.int
Web: www.coe.int/corruption

Bu belge Avrupa Birliği'nin mali desteğiyle hazırlanmıştır. Belge içinde ifade edilen görüşler, Avrupa Birliği'nin veya Avrupa Konseyi'nin resmi görüşlerini yansıtmamaktadır.

1. Giriş

Bu raporda, 20 Eylül 2012 tarihinde gerçekleştirilen TYEC 2 çalıştayında öne çıkan temel meseleler ile eğitim materyallerinin gözden geçirilmesi sonrasında ortaya çıkan hususlar ele alınmaktadır. Aşağıda, öne çıkan temel meseleler ile yapılan önerilerin özeti sunulmaktadır. Öne çıkan meselelerden bazılarının doğrudan eğitimleri değil, genel anlamda etik projesini ilgilendirdiği göz önünde bulundurulmalıdır. Raporda bu gibi meselelere de atıfta bulunmaktadır.

2. Eğitimin süresi

Etik eğitimleri şu anda bir veya iki gün olarak tasarlanmış durumdadır. Bununla birlikte, bazı eğitimcilerin kurumları yarım günden uzun süren herhangi bir organizasyona katmakta güçlük çektiği görülmektedir.

Bir veya iki günlük eğitimlerin yanı sıra, yarım günlük bir etik eğitiminin de hazırlanması tavsiye edilmektedir. Bu durumda, biri iki gün, biri bir gün ve sonucusu yarım gün süren üç tane eğitim modülümüz olacaktır.

3. Eğitimcilerin statüsü ve güvenilirliği

Bazı eğitimciler statülerinin yükseltilmesi önerisinde bulunarak, bunun kurumlar nezdinde kendilerine daha fazla güvenilirlik ve etki sağlayacağını belirtmişlerdir. Bu durum, Etik Kurulundan daha fazla destek alınması talebiyle de kısmen ilgilidir (aşağıya bakınız).

Bu etik eğitimi kursunu tamamlayan bütün eğitimcilere, eğitimi aldıklarını gösteren Etik Kurulu onaylı bir sertifika verilmesi önerilmektedir. Eğitimciler, eğitimler sırasında katılımcılara dağıtabilecekleri materyaller sağlanması da önerilmektedir (bkz. 'Materyaller' konulu bölüm).

4. Eğitimcilere yönelik materyaller

Eğiticilere, eğitimler sırasında katılımcılara dağıtabilecekleri bir dizi materyal sağlanması önerilmektedir:

- İlkeler/kurallar ve bunların önemi hakkında bilgi veren, örnek olay senaryolarının ve Etik Kurulunun iletişim bilgilerinin yer alacağı broşürler
- Üst düzey yetkililere dağıtılabilecek bir yönetici özet
- Etik Kurulunun logosunu taşıyan görünürlük materyalleri

Broşürlerde kullanılan örnek olay senaryolarında Etik Kuruluna yapılan gerçek şikayet başvuruları kullanılacaktır.

5. Etik eğitimcilerinin kalitesi

Eğitimi alan bazı kişilerin a) konuyla ilgili yeterli ön bilgiye sahip olmadığı, b) eğitimlere katılmak konusunda gönüllü olmak yerine talimat aldığı ve dolayısıyla yeterli motivasyonu taşımadığı yönünde kaygılar ifade edilmiştir.

Potansiyel eğitimcilerden eğitim kursu kapsamında bazı ön okumalar yapmalarının talep edilmesi önerilmektedir; okumalar, eğitimler başlamadan önce kısa dönemli uzman(lar) (bundan böyle 'KDU' olarak anılacaktır) tarafından belirlenecektir.

Etik Kurulunun, kurumlara, eğitimcileri seçmek yerine mümkünse gönüllüleri belirlemeleri doğrultusunda tavsiyede bulunması önerilmektedir.

Eğiticilerin kendi başlarına eğitim vermeye başlamadan önce yeterli eğitim aldıklarından emin olunması için, aldıkları eğitim sonrasında KDU'nun gözetimi altında pilot eğitim denemeleri yapmaları önerilmektedir.

Eğiticiler bu çerçevede (i) eğitici ve (ii) formatör (eğitici eğitimcisi) olarak eğitim alacaklardır. Kendilerine uzman kurumlar tarafından, başkalarına eğitim verme ve başkalarına eğitim

vermeyi öğretme konularında eğitim verilecektir. Ayrıca, etik eğitimi paketinin kullanılması konusunda eğitim verilecektir.

İstenen eğitici tipinin aşağıdaki özelliklere sahip olması beklenmektedir:

- Nasıl eğitici olunacağı konusunda daha önce de eğitimlere katılmış olmak
- Eğitim kursları düzenlemek ve vermek konusunda deneyim sahibi olmak
- Davranış Kuralları ve Etik Kurulunun görevlerine ilişkin bilgi ve kavrayış sahibi olmak

6. Standart eğitim mi, özel olarak hazırlanmış eğitimler mi?

Eğitimlerin ne derece standart olması gerektiği, farklı ihtiyaçlara yanıt verebilmesi bakımından ne derece özelleştirilmesinin faydalı olacağı konularında çeşitli sorgulamalar ve yorumlar yapılmıştır. Konunun bu kısmı önceki iki eğitim yerine (yarım günlük bir eğitimin daha eklenmesiyle) üç ayrı eğitimin verilmesi önerisiyle ele alınmıştır.

Eğitimin temel formatının standart kalması önerisinde bulunulmuştur; buna göre, eğitimlerin başında verilen temel bilgiler ile ardından gündeme gelen senaryo ve karar kartları standart olmaya devam edecektir. Bununla birlikte, senaryolar seçilirken eğiticinin söz konusu kuruma en uygun senaryoları seçmeye odaklanması çok yararlı olacaktır. Bununla bağlantılı olarak eğiticilerin kendi durumlarına en iyi uyan senaryoları seçebilmelerine imkan sağlamak için bir senaryo bankası oluşturulması amaçlanmaktadır.

7. Etik ilkeleri

Eğitimlerin bu boyutunun yanı sıra, İlkeleri/Kuralları özetleyecek, mevzuat ve Türk kamu sektöründe etiğin önemi hakkında bilgi verecek bir broşürün hazırlanması da tavsiye edilmektedir.

8. Destek yetersizliği

Bazı eğiticiler, görevlerini yerine getirirken kendilerine destek verilmediği hissine kapıldıklarını aktarmışlardır. Önerilerden birisi, bir etik eğitim portalının kurulması olmuştur.

Türkiye’de Kamu Sektöründe Etiğin Güçlendirilmesi projesi kapsamında bir web sitesinin hazırlanması planlanmaktadır. Bu web sitesinde eğiticilerin uzman/uygulayıcı topluluğu olarak bilgilerini paylaşabilecekleri ve güçlüklerle baş etme konusunda birbirlerini destekleyebilecekleri bir bölüm de yer alacaktır.

Etik komisyonlarının genellikle destek sunmadığı da ifade edilmiştir. Proje, Faaliyet 6 kapsamında etik komisyonlarının kapasitesini arttıracak ve böylece geçmişe göre daha fazla destek verebilecek duruma gelmelerini sağlayacaktır.

9. Eğiticilere yönelik tazeleme eğitimi

Önceki eğiticilerin de eğiticilerin eğitimi programına dahil edilmeleri gerektiği ifade edilmiştir. Ne yazık ki, projenin bunu sağlamak için yeterli kaynağı bulunmamaktadır.

Bunun yerine, daha kısa bir tazeleme eğitiminin yapılması ve önceki eğiticilerin bu eğitim faaliyetine davet edilmesi önerilmektedir.

10. Disiplin kurullarının rolü

Burada iki temel mesele söz konusudur. Birincisi, bazı katılımcılar etik komisyonlarının ve disiplin kurullarının rolüne ilişkin daha fazla netliğe ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir. İkinci olarak ise, disiplin kurullarının da etik eğitimlerine katılması gerektiği ifade edilmiştir.

Etik Kurulunun her iki konuyla ilgili olarak da kesin bir tutum ve/veya her iki kurulun nasıl birlikte çalışabileceği konusunda seçenekler belirlemesi önerilmektedir. Bu çözümler daha sonra eğitim paketine dahil edilebilir.

11. Eğitim için hedef grupların belirlenmesi

Bazı katılımcılar, üst düzey yetkililerin eğitimle yeterince ilgilenmediklerini yönünde kaygılarını iletmış, bazıları ise göreve yeni başlayan kamu görevlilerinin eğitimler konusunda daha alıcı olduklarını ifade etmişlerdir. Sonuç olarak eğitimde niceliğe odaklanmak yerine hedef grupların belirlenmesi önerisinde bulunulmuştur.

Eğitimde 'kimin' hedefleneceğine ilişkin geniş kapsamlı bir önerinin geliştirilmesi, farklı bakanlıkların ve/veya kurumların farklı deneyimlere sahip olması nedeniyle çok sayıda araştırma yapılmasını gerektirecektir. Ayrıca, eğiticilerin hedef gruplara erişememesi (örneğin kurumsal direnç nedeniyle), pek az kimsenin eğitim almasıyla veya hiçkimsenin eğitim alamamasıyla sonuçlanabilir. Bu durumda eğiticilerle ilgili durumun olduğu gibi devam etmesi, diğer bir deyişle, eğitime katılacak olan kişilerin belirlenmesinde eğiticilerin kendi tercih haklarını ve kaynaklarını kullanılmaları tavsiye edilmektedir.

Bununla birlikte, başka ülkelerden elde edilen deneyimler, etik eğitiminin yeni göreve başlayanlar için bir norm haline getirilmesinin iyi bir uygulama olabileceğini düşündürmektedir. Aynı şekilde, yapılan araştırmalarda, etik ortamların yaratılmasında kilit bir etmen olarak liderliğin önemine de vurgu yapılmaktadır. Etik Kurulunun, etik komisyonlarını insan kaynakları departmanlarıyla işbirliği içinde çalışmaya ve her iki grubun da eğitim almasını sağlamaya teşvik etmesi önerilmektedir.

12. Eğitim teknikleri ile etik ilkeleri arasındaki denge

'Eğitici eğitimi'nde eğitim tekniklerine ayrılacak olan zaman ile etik ilkelere ayrılacak zaman konusunda bazı fikir ayrılıkları ortaya çıkmıştır. Bazı katılımcılar eğitim tekniklerine daha az zaman ayrılmasını isterken, diğerleri eğitim teknikleri konusunun eğitimin önemli bir bölümünü teşkil ettiği görüşünü savunmuştur.

KDU'larımızın da tavsiyesiyle, eğitim teknikleri ile etik ilkeleri arasındaki mevcut dengenin korunması önerilmektedir.

13. 'Etik Yol' eğitimine ilişkin öneriler

- Giriş niteliğindeki PowerPoint sunumunun aşağıdaki hususlar doğrultusunda gözden geçirilmesi önerilmektedir:
 - İlkeler/Kurallar hakkında daha fazla bilgi verilmesi
 - İlkelerin/Kuralların önemi hakkında daha fazla bilgi verilmesi
 - Bütün senaryolara PowerPoint sunumda yer verilmesi (şu anda yalnızca 5 tanesine yer verilmektedir)
- Senaryolara verilen her türlü referans numarasının, gerçek senaryolarda da kullanılması sağlanmalıdır.
- Senaryoların kullanımına ilişkin talimatlar tutarlı olmalıdır. V17 sayılı mevcut PowerPoint slaytında yer alan talimatlar, gerçek senaryolara ilişkin talimatlardan farklıdır; örnek olay incelemeleriyle ilgili kılavuz'da yer alan talimatlar ise daha da farklıdır.
- İlkelere/Kurallara sürekli atıfta bulunulması önem taşımaktadır. Hemen yukarıda bulunan öneriyle bağlantılı olarak, tartışma sorularının basitleştirilerek aşağıdaki iki soruya dönüştürülmesi önerilmektedir:
 - Eğer bir ihlal söz konusu ise, İlkelerin/Kuralların hangi bölümü ihlal edilmiş olabilir?
 - Yanıtınızın gerekçeleri nelerdir?
- Eğiticiler, verdikleri eğitimi grubun ihtiyaçlarına uygun hale getirmek için daha fazla sayıda senaryodan faydalanabilirler. Bu ek senaryolar gerçek soruşturmalara dayanabilir ve bu soruşturmaların çıktılarında da yer verilebilir.

- Nihai eğitim materyalleri uyarınca Kılavuzun da güncellenmesi gerekecektir.

14. Sonuç

Hem KDU'lar, hem de Etik Kuruluyla bir toplantı gerçekleştirilerek bu belgede sunulan önerilerin KDU'lar tarafından nasıl hayata geçirilmesi gerektiği konusunda anlaşmaya varılacaktır.